

לומדים בבית

סביבת חיים

שיעור מספר 2: מותאמים לסביבה - מדבר

חלק א: סביבת חיים מדבר¹

קראו את קטע המידע הבא והשיבו על השאלות:

אזורי המדבר מאופיינים בתקופות יובש ארוכות וימי גשם מעטים. באזור אילת למשל, מספר ימי הגשם הוא בין 5 ל-10 ימי גשם ולאחריהם תקופת יובש ארוכה הנמשכת כ-10 חודשים ואף יותר. כמות המים בסביבה משפיעה על קיומם של בעלי חיים. כיצד?

כל היצורים החיים פולטים מים לסביבה (חישבו כיצד נפלטים מים מחוץ לגוף?). כל היצורים החיים חייבים לשמור על כמות מים קבועה בגופם. כדי לשמור על כמות מים קבועה בגוף עליהם לקלוט חזרה את המים שאבדו לסביבה (חישבו כיצד קולטים יצורים חיים מים?).

כאשר בסביבה יש כמות מועטה של מים (למשל, באזורי מדבר) עלול להיווצר מצב של מחסור במים בגופם (חישבו מדוע?). מצב זה עלול לגרום להתייבשותם. כיצד אם כן, מצליחים יצורים חיים להתקיים בסביבות דלות במים? (העלו השערות והסבירו אותן).

שאלות:

1. השיבו על השאלות שמופיעות בקטע המידע בצבע אדום.
2. איזו בעיה עלולה להיות ליצורים חיים שמתקיימים בסביבות דלות במים. הסבירו מה גורם לבעיה?

¹ מעובד מתוך יחידת הלימוד קשרי קיום לתלמיד, 1998, המרכז לחינוך מדעי וטכנולוגי, הוצאת רמות, אוניברסיטת תל-אביב.

מרכז ארצי להשתלמויות הדרכה וייעוץ
בחינוך מדעי וטכנולוגי לבתי הספר היסודיים

למדע

לומדים בבית

חלק ב: מתאימים לסביבה יְבֵשָׁה

1. היכנסו לפעילות **החיים במדבר** שבאתר אופק במדע וטכנולוגיה.

א. בצעו את הפעילות הראשונה "החיים במדבר".

ב. ציינו כיצד **מותאמים** היצורים השונים החיים במדבר לתנאים באזור זה?
השלימו את הטבלה הבאה:

סוג ההתאמה	התאמה לחיים באזור מדבר	התאמות
		יצור חי
		גמל
		שועל פנק
		לענת המדבר
		צבי הנגב
		רותם המדבר

ג. קראו את קטעי המידע על יצורים "מתחמקים" ועל יצורים "מתמודדים" עם תנאי המדבר.

- תנו דוגמא ליצור **מתחמק** והסבירו כיצד הוא מתחמק.
- תנו דוגמא ליצור **מתמודד** והסבירו כיצד הוא מתמודד.
- מהן ההתאמות המקנות יתרון לבעל חיים החי במדבר?
- מהן ההתאמות המקנות יתרון לצמח החי במדבר?

 מרכז ארצי להשתלמויות הדרכה וייעוץ
בחינוך מדעי וטכנולוגי לבתי הספר היסודיים **למדע**

לומדים בבית

2. היכנסו לפעילות [מתאימים למדבר](#) שבאתר אופק במדע וטכנולוגיה.

א. בצעו את הפעילות.

ב. בחרו **צמח** אחד מבין אלו המוצגים בפעילות וציינו במה הוא מותאם לחיים במדבר?

ג. ציינו לגבי ה**צמח** שבחרתם האם ההתאמות שציינתם הן מבניות או התנהגותיות?

3. "ממציאים יצור מתאים למדבר"

ה"קניימר" החליט לעבור לחיות **במדבר**. כיצור דמיוני, הקניימר חסר צורה קבועה ודרכי ההתנהגות. הוא מסוגל ללבוש צורות שונות ולאמץ דרכי התנהגות מגוונות. הבעיה שלו היא שאינו יודע אילו תכונות כדאי לו לאמץ כדי שיוכל לשרוד בתנאי המדבר. משימתכם היא להפוך את הקניימר ליצור המותאם לתנאי מדבר.

א. תכננו אילו תכונות צריכות להיות ל"קניימר" כדי שיתאים לחיים במדבר: התייחסו ל: צורה חיצונית, אברים מיוחדים, גודל, התנהגות, סוגי מזון, זמני פעילות

ב. ציירו את ה"קניימר" שלכם.

ג. הסבירו: מדוע ה"קניימר" שלכם מתאים לתנאי החיים במדבר? ציינו לגבי כל התאמה שהצעתם ל"קניימר" האם זו התאמה במבנה הגוף או בהתנהגות.

* מבוסס על פעילות מתוך אתר של [אורט](#), קורס אקולוגיה, שיעור התאמה לסביבה.